

Կողմեր չառաջի օրը պիտի

* Անտոկոյ նամակ Գեղրիօլի առ Բօնշարթ-
բէն, 1 յունիս 1706 : (Վրտան արտաքին
գործոց) :

** Անտոկոյ նամակ Գեղրիօլի առ Բօնշարթ-
բէն 3 յունիս 1806 :

անձնուէր եւ ժողովրդասէր թարգման մը
չ'դնանելով, ապաստեցինք մեր Գեր. Առաջ-
նորդ Մամբրէ վարդապետի դալուն, որ
այս միջոցներու խռովի վիճակը կը դըտ-
նուէր: Զորս օրէն զինի երբ անտի 'ի փար-
խանդ դիւղը դարձաւ, մեք բաղնիքեան
խնդրակատարի վանքը ժողովուելով երկու
երեք անգամ թէ դրով եւ թէ բանիւ հը-
րաւիրաներ զրկեցինք: Երբ դարձաւ առ
մեզ, վերսկիւնը գէպը իրեն պատմելով
առաջարկեցինք մեր առջեւէն ինչալով
մեր ցաւոց եւ բողոքոց թարգման կենալ
կառավարութեան առջեւ, կրկին եւ կըր-
կին մեր թախանձանքը նորին սրբու-
թեան եւ մասնաւոր աղերսադրութիւն մը
եւս բաղմամբ կըրով մատուցինք, որ յա-
մենուամեք ճարտաստեւ լաւաւանդիւր
սիրելի հօտին աղիողորմ հառաջանքը եւ
եւ տառապանքը տեսնելով 'ի գուր չար-
մեցաւ եւ հարկադրեցաւ ըստ իւր հով-
ուական անհրաժեշտ պարտաւորութեան
քարեխնամ եւ արդարասէր տէրութեան
կանոններով հասարակաց արդարացի պա-
հանջմունքն եւ աղերսը կառավարութեան
առջեւ հանել եւ դարման խնդրել:

Երբ յաջողեցան Գեր. Առաջնորդին
կառավարութեան առջեւ եւ մեր ցաւոց
թարգման եւ փոխանորդ ունենալ քանի
մը առաջարկութիւններ զրկեք կառավա-
րութեան զիմացն Ա. Առաջարկեցինք թէ
'ի Տիգրանակերտ, 'ի Բարեբրդ, 'ի Սիւրբ,
'ի Բալու, 'ի Մուշ, եւ այլն գեթ թէ չկրկն-
թին նեօթիւններ չ'ըրուած է միայն եւ թէ-
մէթթիւն չ'գրուած, դարպի տամկան եւ
թիւքեան ալըղլէրի ըսուած աուրքերն
սարքն իւրեանց երկու տարի յառաջ վեր-
ցուցած են. իսկ երկրին թէ չկրկնեմ 83էն
գրուած վերջացած է. տէրութիւն 'ի Բ.
Դուռն ուղղուած է: Բ. Դուռն ընդուն-
ուած, զօչաններ զրկուած, դրեցն վաճա-
ռականաց զօչաններն ալ իրենց տրուած,
եւ միայն երկրացեալ զօչաններն 'ի Մուշ
մէջիւնէն բանտարկուած չ'արուի. պատ-
ճառն ինչ է եւ դարպի տամկան եւ այլն տա-
կալին երկրէն ինչու չ'վերցուիր. սակայն
պատասխան մի չ'տուինք: Բ. առաջարկեցինք
թէ թէ չկրկնեմ կանոնով յայտնի կը զըր-
ուի, զուր 'ի ծածուկ գրեցինք, ուղած
բեռններն երկրի աղքատի կանակը զը-
րիք, որ վերջէն յայտնի ըլլալով արդէն
անտանելի է երկրին, դրած տէրութիւն
ծածուկ գրի իւրեցած եւ հիմա վերջը-
տին եւ վերադրով զըրու կանոն եւ իրա-
տէ մի կայ Բ. Դուռն, ցոյց տուէք, պա-
տասխան չ'տուինք: Գ. առաջարկեցինք թէ
էմպան վերստին վերադրով գրելու պատ-
ճառ մէկ երկու տան եւ այն ալ պատ-
ճառներով վեր գնով ծախուած ըլլալն կը
ըսենք, բայց անտանելի եղած թէ մէթթիւն
ալ վերստին վերադրով գրելու պատճառ
մի բռնած ունիք, պատասխան չ'կայ: Գ.
առաջարկեցինք թէ կառավարութիւնն
չատ տեղեր թէ չկրկնեմ 83 էն գործադ-

րել ուղած ժամանակ հախառակութիւն
կը կրէ չատ տեղեր, դուք եւ մասնաւոր
էմպան միւտիւրին մինչեւ երկու կըսէիք թէ
Բաղէշի թէ չկրկնեմ 83 էն իճրա պիտի
ըլլայ, եւ հիմա երկրին որ կը բողոքէ եւ
զարպի տամկան կուգէ կանոնով վերցնել
տալ եւ թէ չկրկնեմ գործ աղերսութիւնն ալ
83էն կը պահանջէ, հիմա ինչո՞ւ երկեան
վերջնիւ կը վերցնէք եւ կըսէք թէ 86էն
իճրա պիտի ըլլայ, ասոր պատասխանն
ինչ է, պատասխան չ'կայ: Անոր համար
պատասխան չ'կայ վան զի երեք տար-
ուան միջոցին նուազ հաշուով երկ-
րէն երեք բեռան կամ չորս բեռան չա-
փէն աւելի ստակ եղած եւ ո՞վ գիտէ Տե-
րութեան դանձու մէջ մտած է թէ Մը-
շու եւ Բաղիշու ժողովոց կողմէն անցած
է: Ե. առաջարկեցինք թէ ամենախնայ-
ման երկրին խանութներն փակելով եւ իր
վաստակէն կամաւ ետ կենալով կանոն եւ
իրաւունք պահանջած ժամանակ ապրա-
տամ կը համարէք: Իսկ ապատամբ Մու-
կան լիւրան քրդայ ամալեան չ'կրկնեմ ա-
ռած ժամանակիւ ինչպէս եւ ինչ իրա-
ւամբ կրնաք անկէ վերցնել եւ այսպիսի
ապատամբ քաղաքի կանակն զինչ եւ առ-
նել. պատասխան չ'կայ: Զ. առաջարկե-
ցինք թէ Սալեանն ու թ թախանով կու-
ղայ եւ ամեն ժամանակ երեք չորս
թախանով ժողովուած է. իսկ հիմա այս
նեղ ժամանակին խտուրթեմ պահանջե-
լու պատճառն ինչ է եւ այն ալ մէկ
թախանով պատասխան չ'կայ: Այս պատա-
չ'կայ, բայց նպատակ կայ. Բաղիշու կառ-
վարին տէրութեան մէկ երկրին կ'ըսանայ
աւելի, որ տէրութեան դանձուն հաւա-
տարիմ ծառայութիւն մը ըրած ցուցնէ
զինքը երկրի մի կաւրէ որ տէրութեան
ստիւն գործունեայ անձ մը երկենալով
աստիճան մի գտնէ, դարձապատմութենէ յա-
տիճան Միւթեմարիթութեան բարձրանայ:
Այս անպատասխանելի առաջարկութիւնն
որ տալանպի դժգոհութեան եւ թշու-
մութեան ողի կը յարուցանեն կառավար-
չի ստիւն մէջ. այս միջոցին պապական
մեռելով մի կուենան, զոր մեր գերեզ-
մանատունը թաղուել փորձ փորձեցին,
սակայն ժողովրդէն դիմադրութիւն զըտ-
նելով խորհաւար եւ սպառնալքով
կառավարութեան զիմեցին բռնի կերպով
թաղել տալու, պնդելով թէ որովհետեւ
մէկ երկու կաթոլիկ հոն թաղուած են,
ամեն ննջեցեալին ալ հոն պիտի թա-
ղենք: Իրաւ որ մէկ երկու կաթոլիկ մեր
գերեզմանատունն ննջեցեալ թաղած են
ըսինք, սակայն անոնք առաջ տեղս առան-
ձին տուն մի ըլլալով, բոլոր եկեղեցական
կարգերը՝ եւ թաղումն իսկ մեր քանանա-
լից ձեռքով կը կատարուէին, ուստի անոնք
իբրեւ լուսաւորչական մեր գերեզմանա-
տան մէջ թաղուած են. իսկ այժմ 6—7
տան չափ ըլլալով՝ առանձին վարդապետ
եւ սովորատն ընելք եւ բոլորովին դատ-

ուած մեղքն, պէտք է որ առանձին գե-
րեզմանատուն ունենաք, կառավարութիւ-
նը տեսնելով որ իրաւունքով տեղ մը չը
հասնիր պապականաց, սկսաւ անոնց կող-
մէն մեր Գեր. Առաջնորդին աղաչել. ա-
ռաջնորդը տեսնելով որ բաղմամբ ժո-
ղովրդեան մը իրաւունքը քանի մը մար-
դիկ յափշտակել կը ջանան, մասնաւոր
չ'կրնալով ընդհանուր ժողովրդեան խօսք
հասկնել որք կաղաղակէին թէ տեղ չենք
տար, չկրցաւ հաճութիւն տալ: Ա. շայրիկ,
պապականաց վէճը, ցուրտ դիակ մը հո-
ղին տալ չէր, այլ աղաղ կրկնել, աղղեցու-
թիւն տարածել, շայրութիւն քակել, կա-
թոլիկութիւն հաստատել, այս առթիւ մը-
տնջեցեալ կուգայ բոյն մը գերեզմանա-
տան մէջ հաստատել, հազար տան դարա-
ւոր իրաւունքը 6 7 տնով յափշտակել եւ
եւ յաղթանակ տնկել էր: Գ. քաղաքաւար
այս դիմաւորածը պնդելով միջոցի մը պա-
տահեցաւ, յորում տեղոյս դարձապա-
նիր կրկն քաջակերիլ եւ պաշտպան ու-
նէին եւ դարձապա-նիր ալ զիրենք մեր գէ-
մունքած թշնամական կրկն գործիք կըր-
նար ընել: Առ այս մեր Գեր. առաջնոր-
դի վրայ առ Բ. կուսական կարոյց եւ
եւ առ ալ եւ ալ անձինս հեռագրով զըր-
պարտութեան բողոքներն ուղղեցին, իբր
թէ նա միայն է որ դիմադրութիւն կրնէ,
քանի որ նորին Սրբութիւնը ժողովրդեան
ամբողջ խօսք չէր կրնար հասկցունել,
մասնաւոր չէր կրնար մեր իրաւունքը Պա-
պականաց ձեռք մատնել:

Մեղքեալ հեռեւեալ լուսն

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ԳԱՂՏՆԵԱՑ

Երկու հարիւր յիսուն եւ եօթն երե-
սէ բաղնիքեալ թարգմանութիւն մ'է,
Ազատ Որմնադրութեան դէմ: Տէրո-
յինց տարանէն երած, բայց ոչ հիւ-
նակը, ոչ թարգմանիչը, ոչ ալ ինչ լեզ-
ւէ թարգմանուած ըլլալը յայտնի է:
Ազատ Որմնադրութիւնը ձեղվիթիւն-
րէն զատ ուրիշ թշնամի չունենալով,
տարակոյս չկայ որ այս գրուածն ալ
ճիշդ թիւական ճախարակէ եղած է:

ՊՈԼՒՓԵՄ
Կ Ա Մ
ԱՆԴՐԱԲԼԵԱՆ
ՀԱՅ ՄԸ
ԴՐԵՑ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Սէտայի Հաղդէթ անուն թեր-
թին բանդադուշանքն եւ Պապին ան-
տըմալութիւնը պատմական զորաւոր
ապալոյցներով հերքող հմայից եւ

խիստ հետաքրքրաշարժ տետրակ մ'է:
որուն մէջ Հոսովմի անխալ Պապերէն
չատերուն վարքն ալ համառօտիւ պատ-
մուած է:
Ամեն հայ դրամատուրգ քով կը
գտնուի. զին 3 զ՝

ՆՈՒՆՈՒՑՄՈՒՆԻՐ

Նուստար—Շահնազարեան վարժա-
րանի աշակերտներէն Միհրան իվէք-
ճեան անուն տանեւեւ օթն տարեկան
պատանին քսան օրէ 'ի վեր աներեւոյթ
եղած է:
Յիշեալ պատանին Կ. Պօլսոյ մէջ
տեսնող կամ դուրս տեղ մը դացած
ըլլալը գիտցող է թէ կայ, կը խնդրուի
որ լրագրոյս գրատունն իմաց տալու
հաճի:

Հայերէն, Գաղղիերէն, Իտալերէն լեզ-
ուաց եւ Աշխարհագրութեան ու Թը-
ուարանութեան հմուտ Հայ երիտա-
սարդ մը կայ՝ այցելութեամբ դասա-
տուութիւն ընելու պատրաստ, թէ՛
գալոյցներու եւ թէ՛ ստանդարտ մէջ:
Ուղղը լրագրոյս խմբագիր—Տնօրէ-
նին հետ պէտք է խօսի:

Այս լրագիրը չաբար երկու տնգալ
կը հրատարակուի, չորեքշաբթի եւ չա-
րաթ օրերը, Բաժանորդագրութեան տե-
ղերն են Կ. Պօլսոյ Չիլիկի խանը վերի
յարկը թիւ 6 Մասիս խմբագրատունը:
Իսկ գաւառացի մէջ հետեւեալ հոգա-
բարձուաց սենեակները:

ԻԶՄԻՐ. Խտիկան աղա Տէմէհան.	
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս աղա Ոսկերիչ.	
ՆՍԱՐԱԶԱՐ. Յարութիւն աղա Նազա-	
րէթեան.	
ՏՐԱՊԵՌՈՆ. Խաչատուր աղա Եւստան	
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զա-	
քարեան.	
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Վարդան Եփէմի Սեփա-	
հան:	
ԵԱՏ. Մ. աղա Խաչիկեան.	
ՀԱՆԼԵՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մար-	
գարեան.	
ԵՐԶՆԱՅԱՑ. Ինքնադատարան Թանգարան.	
ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաճկեան.	
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ու-	
ղղներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան	
թղթակցիլ:	
Խմբագիր—Տնօրէն	
Կ. Ս. ԻՒԹԻԻԶԻԱՆ	
ԻՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ	
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԵԼԻ ԽԱՆ	

Ա. Բ. Ե. Ի. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.

ԸՆԹԱՏԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ	
11 ՅՈՒՆԻՍ	
(ՍՄԱՆԱՆԱԿ ԼԻՐԱՏԻ ՀԵՏ 100 ԿՈՒՐՈՒՄԵՆ)	
Լսնորա 3 ամիս դուրս 109,15	
Մարտիլա » ֆրանք 23	
ԸՆԹԱՏԻ ԴՐԱՄՈՑ	
11 ՅՈՒՆԻՍ	
Անգլ. լիւրա դուրս 109,15	
Նաբոյէն ոսկի » 87,16/40	
Իմբէնիւր ոսկ » 89,10/40	
Բըրըմից » 31,20/40	
Հինգ ֆրանք » —	
Հինգսոց » 404	
Պղինձ » 111,1	
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 11 ՅՈՒՆԻՍ	
Ա. Ր. Մ. Տ. Ի. Բ.	
Յորեն կարծր Պէտարապիա 32 — 33	
» » Աղաղ 32 — 33 »	
» » Պալլըք 32 — 33 »	
» » Պուրկաղ 31 — 32 »	
» » Թէքլիտաղ 31 — 32 »	
» » Կակուղ Աղաղ 30 — 31 »	
» » Պէտարապիա 30 — 31 »	
» » Կիրքա Թուրա 30 — 31 »	
» » Գորեն կակուղ Պուրկաղ 29 — 31 »	

» » Վառնա 29—31	
» » Պալլըք 29—31	
Եգիպտացորեն Թուրա 43/1—	
» » Անատոլ. »	
Դարի Թուրա 43 —	
» » Անատոլ. » 42,1/1—	
ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ	
ԽՈՋԱԿ ԶՈՐ	
Պուրա » 27—43	
Անատոլու » 27—43	
Բոյոս » ֆրանք ապրանք չկայ	
Էտրիէ »	
Ծաղած »	
ԲԱՄԱՊԱԿ ԴՈՐԱՆ	
Կէյլէ » 40,1/1—41	
Իզմիր » 42 —	
Ատանա » 40,1/1—	
Պարսկաստան » 8,1/1—	
Վրաստան » 8,1/1—	
ԲՈՒՐԴ	
Անատոլու լուսնորած հօխա 42 —	
» » չլուսնորած » 6 —	
Բուլէլի լուսնորած » 42 —	
» » չլուսնորած » 8 —	
Վրաստան լուսնորած »	
» » կէս լուսնորած » 14 —	
» » չլուսնորած » 22 —	
Տոպրոնա » 8,1/1—	
Էտրիէ չ'կ' » 6,1/1—	

ՄԱՋԸ	
Պարսկաստան » 40,1/1—	
Անատոլու » 40,1/1—	
Ճերմակ » 6 —	
ՃԵՐԻ	
Դաշերի Ա. տեսակ » 43,1/1—46	
» Բ. » » 43 —	
Լեկիւրի » » 46,1/1—	
Թուրք » » 43,1/1—44	
Սեյլէ » » 41 —43	
Եօղլատ » » 41 —44	
Զորում » » 41 —42	
Թ. Ի. Յ. Ի. Բ.	
Լեկիւրի » հօխա 48 —53	
Դաւաղապ » 48 —50	
Պէրաղա » 50 —51	
Զէրքէ » 48 —50	
Վան » 27 —	
Ա. Յ. Ի. Մ. ՈՐԲ.	
Ամասի » 7—8,1/1 կտոր մէկ 0. 1.	
Եօղլատ » » » »	
Սիւլա » » » »	
Էրզրում » » » »	
Գայաք » » » »	
ՉԵԹ	
Մուսնի » հօխա 7,1/1—	
Այվաղ » 7 —	
Սաք » 10 —	
Միւրի » 7,1/1—	

Պղինձ Թուրք երկրին մէջ 9/1—10	
Սալէպ Դաւաղապ » հօխա 48 —22	
Ա. Բ. Ի. » » 330 —400	
Բ. Ի. Բ. » » 22 —28	
Սուսամ » » 4/1—	
Կատար Անատ. » Բ. Ի. Բ. »	
» » Բուլէլի » »	
Մետաք Պարսի. Բ. Ի. Բ. » 46 —56	
ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ	
դուրս	
Խաչիկ Բ. Ի. Բ. տեսակ 100 հօխ. 850—900	
» Բ. » » 730—820	
Ե. Բ. » » 45	
Շաքար Բ. Ի. Բ. Անգլ. 240 —243	
» » Գաղղ. » 240 —243	
» » Գաղղ. » 282 —300	
Զայ Բ. Ի. Բ. » հօխա 24 —24	
» Բ. Ի. Բ. ծաղիկ » 56 —63	
Անաղ գաղղ. Կենդ. 880/իր. 920	
Պղինձ (պղինձ) » հօխա 7,1/1—	
Լեկիկ չ'կ' Կ. Պէրկաղ » 430 —435	
» » Մատրա » 430 —460	
Զինք տախտ. 100 հօխա ֆր. 407 —410	
Երկաթ ձողած » 60 —	
» տախտակ » 72 —	
» բեւեղ » 70 —	
Բարձր » 87 —	
Բրինձ Խաչիկ » 37 —83	
Կարաղ եղ Բ. Ի. Բ. » 43,1/1—	
Խաչիկ » 21 —24	